

C-535/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. július 12.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Augstākā tiesa (Senāts) (Lettország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. július 9.

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

A

Ellenérdekű fél:

Veselības ministrija

Az alapeljárás tárgya

Felülvizsgálati eljárás, amely a nemzeti hatóságok azon döntésére vonatkozik, miszerint egy külföldi állampolgárt nem jegyezték be az állami költségvetés terhére történő egészségügyi ellátási szolgáltatások igénybevevőinek nyilvántartásába, és vele szemben megtagadták az európai egészségbiztosítási kártya kiállítását.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján a kérdést előterjesztő bíróság a 883/2004 rendelet és a 2004/38 irányelv, valamint az EUMSZ 18., EUMSZ 20. és EUMSZ 21. cikk értelmezését kéri annak tisztázása céljából, hogy a 883/2004 rendelet alkalmazható-e a közegészségügyi ellátási szolgáltatásokra, valamint az adott állam mely feltételek alapján tagadhatja meg a – munkanélküli uniós polgár – külföldivel szemben az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. Arra is keresi a választ, hogy jogszerű-e az olyan helyzet, amely lehetővé teszi az említett

személlyel szemben az állam terhére történő egészségügyi ellátási szolgáltatások igénybevételehez való jog megtagadását minden érintett tagállamban.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Úgy kell-e tekinteni, hogy a közegészségügyi ellátás a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „betegségi ellátások” közé tartozik?
- 2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén, lehetővé teszi-e a tagállamok számára a 883/2004 rendelet 4. cikke és a 2004/38 irányelv 24. cikke – az egészségügyi ellátás biztosítása céljából megállapított szociális ellátások iránti aránytalan kérelmek elkerülése céljából –, hogy az adott időpontban munkavállalói jogállással nem rendelkező uniós polgárokkal szemben megtagadják az olyan ellátásokat, amelyeket az állampolgáraik és munkavállalói jogállással rendelkező uniós polgár azonos helyzetben lévő családtagjai számára biztosítanak?
- 3) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén, lehetővé teszi-e a tagállamok számára az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. és 21. cikke, valamint a 2004/38 irányelv 24. cikke – az egészségügyi ellátás biztosítása céljából megállapított szociális ellátások iránti aránytalan kérelmek elkerülése céljából –, hogy az adott időpontban munkavállalói jogállással nem rendelkező uniós polgárokkal szemben megtagadják az olyan ellátásokat, amelyeket az állampolgáraik és munkavállalói jogállással rendelkező uniós polgár azonos helyzetben lévő családtagjai számára biztosítanak?
- 4) Összeegyeztethető-e a 883/2004/EK rendelet 11. cikke (3) bekezdésének e) pontjával az olyan helyzet, amelyben valamely európai uniós polgárral szemben, aki szabad mozgáshoz való jogával él, megtagadják az állam terhére történő közegészségügyi ellátási szolgáltatások igénybevételehez való jogot a jelen ügyben érintett valamennyi tagállamban?
- 5) Összeegyeztethető-e az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. cikkével, 20. cikkének (1) bekezdésével és 21. cikkével az olyan helyzet, amelyben valamely európai uniós polgárral szemben, aki szabad mozgáshoz való jogával él, megtagadják az állam terhére történő közegészségügyi ellátási szolgáltatások igénybevételehez való jogot a jelen ügyben érintett valamennyi tagállamban?
- 6) Úgy kell-e értelmezni a jogszerű tartózkodást a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy az valamely személy számára biztosítja a szociális biztonsági rendszerhez való hozzáférés jogát, és úgy is értelmezhető-e, hogy az indokolhatja e személynek a szociális biztonságból való kizárását? A jelen ügyben különösen meg kell fontolni, hogy az a tény, miszerint a kérelmező teljes körű egészségbiztosítással rendelkezik, amely a

2004/38 rendelet alapján a jogszerű tartózkodás egyik előfeltétele, igazolhatja-e az állam terhére történő egészségügyi ellátási rendszerbe való felvételének megtagadását?

Az Unió jogi háttér

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés. A 18. cikk, a 20. cikk (1) bekezdése, a 20. cikk (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja, a 21. cikk és a 168. cikk (7) bekezdése.

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló 2004/38/EK irányelv. Az (1), (2), (3), (4) és (10) preambulumbekzdés. A 7. cikk (1) bekezdésének b) pontja, a 14. cikk (1) és (2) bekezdése, és a 24. cikk.

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004 rendelet. A (45) preambulumbekzdés. A 3. cikk (1) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése, a 4. cikk és a 11. cikk (3) bekezdésének e) pontja.

A Bíróság ítélkezési gyakorlata

A Bíróság ítéletei:

1985. március 27-i Hoeckx ítélet, 249/83, EU:C:1985:139, 12. pont;

1985. március 27-i Scrivner és Cole ítélet, 122/84, EU:C:1985:145, 19. pont;

1986. június 12-i Ten Holder ítélet, 302/84, EU:C:1986:242, 21. pont;

1992. július 16-i Hughes ítélet, C-78/91, EU:C:1992:331, 17. pont;

1996. július 11-i Otte kontra Németország ítélet, C-25/95, EU:C:1996:295, 22. pont;

1997. június 5-i Land Nordrhein-Westfalen kontra Uecker és Jacquet kontra Land Nordrhein-Westfalen ítélet, C-64/96, EU:C:1997:285, 23. pont;

1998. március 5-i Molenaar ítélet, C-160/96, EU:C:1998:84, 19., 20. és 21. pont;

2001. szeptember 20-i Grzelczyk ítélet, C-184/99, EU:C:2001:458, 31. pont;

2002. július 11-i D'Hoop ítélet, C-224/98, EU:C:2002:432, 28. pont;

2002. szeptember 17-i Baumbast és R ítélet, C-413/99, EU:C:2002:493, 84. és azt követő pontok, 91. pont;

2002. november 7-i Maaheimo ítélet, C-333/00, EU:C:2002:641, 23. pont;

2003. október 2-i Garcia Avello ítélet, C-148/02, EU:C:2003:539, 26. pont;
2004. szeptember 7-i Trojani ítélet, C-456/02, EU:C:2004:488, 31. és azt követő pontok;
2004. október 19-i Zhu és Chen ítélet, C-200/02, EU:C:2004:639, 32. pont;
2005. március 15-i Bidar ítélet, C-209/03, EU:C:2005:169, 33. pont;
2005. július 12-i Schempp ítélet, C-403/03, EU:C:2005:446, 17., 18. és 20. pont;
2006. július 18-i De Cuyper ítélet, C-406/04, EU:C:2006:491, 23. pont;
2008. április 1-jei Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ítélet, C-212/06, EU:C:2008:178, 39. pont;
2008. május 22-i Nerkowska ítélet, C-499/06, EU:C:2008:300, 26. és 29. pont;
2008. július 25-i Metock és társai ítélet, C-127/08, EU:C:2008:449, 82. pont;
2010. március 4-i Chakroun ítélet, C-578/08, EU:C:2010:117, 43. pont;
2011. május 5-i McCarthy ítélet, C-434/09, EU:C:2011:277, 39. pont;
2011. június 30-i da Silva Martins ítélet, C-388/09, EU:C:2011:439, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, és a 41. pont;
2012. április 24-i Kamberaj ítélet, C-571/10, EU:C:2012:233, 86. pont;
2013. február 21-i N ítélet, C-46/12, EU:C:2013:97, 27. és 28. pont;
2013. szeptember 19-i Brey ítélet, C-140/12, EU:C:2013:565, 46., 70. és 71. pont;
2014. november 11-i Dano ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 59. és 60. pont;
2015. február 26-i Martens ítélet, C-359/13, EU:C:2015:118, 25. pont;
2015. szeptember 15-i Alimanovic ítélet, C-67/14, EU:C:2015:597, 62. pont; a főtanácsnok említett ügyre vonatkozó indítványa, 85. pont;
2015. szeptember 16-i Bizottság kontra Szlovákia ítélet, C-433/13, EU:C:2015:602, 70., 71. és 73. pont;
2016. február 25-i García-Nieto és társai ítélet, C-299/14, EU:C:2016:114, 38. és 50. pont;
2016. június 14-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet, C-308/14, EU:C:2016:436, 76. pont;
2018. május 30-i Czerwiński ítélet, C-517/16, EU:C:2018:350, 33. pont;

2018. július 25-i A ítélet, C-679/16, EU:C:2018:601, 33., 56., 57. és 60. pont;

[Wathelet] főtanácsnok Gusa ügyre vonatkozó, 2017. július 26-i indítványa (C-442/16, EU:C:2017:607), 52. pont.

A nemzeti jog alaprendelkezései

Ārstniecības likums (az egészségügyi kezelésekről szóló törvény; 2017. december 31-ig volt hatályos), 17. cikk.

Veselības aprūpes finansēšanas likums (az egészségügyi ellátás finansírozásáról szóló törvény; 2018. január 1-jétől hatályos), 7., 9. és 11. cikk.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél olasz állampolgár, aki lett állampolgárral kötött házasságot. 2015 végén vagy 2016 januárjában a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél elhagyta Olaszországot és Lettországra költözött, hogy családjával éljen. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél hosszú távon kíván Lettországon tartózkodni gyermekei nevelése érdekében. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél bejelentett tartózkodási helye Lettországon van. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél – állítása szerint – magasan képzett mérnök, és keresete benyújtása idején állást keresett. Véleménye szerint az álláskeresést úgy kell értelmezni, hogy a lett társadalomba be kíván illeszkedni, és e társadalomnak a lett állampolgárok mellett teljes jogú tagjává kíván válni. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél jelenleg munkaviszonyban áll. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél lettországi tartózkodásának alapjául az uniós polgár bejelentkezéséről szóló igazolás szolgál, amely a lett jog szerint határozott időre szóló tartózkodási engedélynek minősül.
- 2 2015 végén a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél a Lettországra való költözéséről tájékoztatta az illetékes olasz hatóságokat. Következésképpen bejegyezték az „A.I.R.E” (*Anagrafe degli Italiani Residenti all’Estero*) nyilvántartásba, amely a külföldön élő olasz állampolgárok nyilvántartása: azon személyeket jegyzi be e nyilvántartásba, akik költözésének célja, hogy 12 hónapot meghaladó időszakot Olaszországon kívül tartózkodjanak. Mivel az említett nyilvántartásba bejegyzett személyek tartózkodási helye külföldön található, velük szemben megtagadják az olaszországi közegészségügyi ellátás igénybevételét.
- 3 2016. január 22-én a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél az egészségügyi ellátási szolgáltatások igénybevevőinek nyilvántartásába való bejegyzését és az európai egészségbiztosítási kártya kiállítását kérte a Latvijas Nacionālajais veselības dienests-től (lett nemzeti egészségügyi hivatal). A nemzeti egészségügyi hivatal 2016. február 17-i határozattal elutasította a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nyilvántartásba vételét, és megtagadta a kártya kiállítását. A

Veselības ministrija (egészségügyi minisztérium) a 2016. július 8-i határozattal helybenhagyta a nemzeti egészségügyi hivatal határozatát, rámutatva arra, hogy az egészségügyi kezelésekről szóló törvény 17. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a nem munkavállaló vagy önálló vállalkozó uniós polgárok ki vannak zárva azon személyek kategóriájából, akik az állam terhére egészségügyi ellátási szolgáltatásban részesülhetnek. Mivel a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél Lettországból nem munkavállaló, és nem is önálló vállalkozó, és olyan olasz állampolgár, aki az uniós polgár bejelentkezéséről szóló igazolás alapján tartózkodik Lettországból, a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem tartozik az egészségügyi kezelésekről szóló törvény 17. cikkében említett azon személyek kategóriájába, akik számára az állami költségvetés terhére nyújtják az említett szolgáltatásokat. Az egészségügyi kezelésekről szóló törvény 17. cikkének (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek ki kell fizetnie az egészségügyi szolgáltatásnyújtást.

- 4 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél az egészségügyi minisztérium határozata ellen keresetet terjesztett elő az Administratīvā rajona tiesahoz (közeti közigazgatási bíróság, Lettország), amely elutasította azt.
- 5 Az Administratīvā apgabaltiesa (regionális közigazgatási bíróság, Lettország), az ügy fellebbezési eljárásban történő vizsgálatát követően, a 2018. január 5-i ítéletével elutasította a fellebbezést az alábbiakban előadott okok miatt.
- 6 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél gazdaságilag inaktív olyan uniós polgár, akinek lakóhelye Lettországból található. Ily módon a 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének e) pontja alapján a jelen ügyre a lett jogszabályokat kell alkalmazni, beleértve az egészségügyi kezelésekről szóló törvény 17. cikkét. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem tartozik az egészségügyi kezelésekről szóló törvény 17. cikkében említett azon személyek kategóriájába, akik esetében az egészségügyi szolgáltatásnyújtás költségeit az állami költségvetés viseli, ami az említett törvény 17. cikkének (5) bekezdése alapján azt jelenti, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek fizetnie kell az említett szolgáltatások igénybevételéért.
- 7 A 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja, 14. cikkének (1) és (2) bekezdése, és 24. cikke, valamint az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata értelmében a három hónapot meghaladó és öt évnél rövidebb időtartam alatt a tagállam nem köteles valamely másik tagállambeli állampolgárnak a szociális segítségnyújtás igénybevételéhez való jogot biztosítani. E szabályozás a fogadó tagállam pénzügyi érdekeinek védelmére irányuló jogszerű célt követi. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél teljes körű egészségügyi szolgáltatásokat kíván Lettországból igénybe venni, azonban a 883/2004 rendeletben e jog biztosításához előírt egyik feltételnek sem tesz eleget (sem a 17. cikk, sem a 12. cikk, sem a 23–26. cikk szerinti feltételeknek).
- 8 Az EUMSZ 168. cikk (7) bekezdéséből, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy Lettország jogosult külön rendelkezéseket hozni a

saját szociális biztonsági rendszerével kapcsolatban, és az említett rendszerre nem lehet hivatkozni a hátrányos megkülönböztetés okaként pusztán az alapján, hogy káros hatással van a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félre nézve. Mind az Európai Unió Bíróságának, mind a Satversmes tiesa (alkotmánybíróság, Lettország) ítélkezési gyakorlata következetesen elismerte, hogy Lettország mérlegelési jogkörrel rendelkezik – olyan körülmények között, amikor az állami erőforrások korlátozottak – azon személyi kategóriák meghatározására, akik számára az állami költségvetés terhére nyújtanak egészségügyi szolgáltatásokat.

- 9 Bár a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti feltételek alapján jogszerűen tartózkodik Lettországban, és megalapozottan hivatkozhat az említett irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében foglalt, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvére, az eltérő bánásmód indokolt, mivel objektív megfontolásokon alapszik, és jogszerű célja az államháztartás és a többi személy azon jogának védelme, hogy az állami költségvetés terhére egészségügyi ellátást vegyenek igénybe. Másrészt, a szóban forgó ügyben az említett bánásmód arányos is, mivel az állam a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára biztosítja a sürgősségi egészségügyi szolgáltatásnyújtást, a betegbiztosítás összege nem aránytalanul magas, és ez a helyzet csak addig áll fenn, amíg e személy (öt év elteltével) állandó tartózkodáshoz való jogot szerez.
- 10 A lett szabályozás alapján kizárólag azon személyek szerezhettek európai egészségbiztosítási kártyát, akik jogosultak az egészségügyi ellátási szolgáltatásokat az állami költségvetés terhére igénybe venni. Következésképpen a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem szerezhett egészségbiztosítási kártyát.
- 11 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél uniós polgársága nem hasonlítható össze a lett állampolgársággal, ezért a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem rendelkezik a lett állampolgárokkal azonos jogokkal. A személyek szabad mozgása nem abszolút jellegű; a fogadó tagállamnak jogában áll az állampolgáira nézve eltérő szabályokat alkalmazni az említett állam szabályozásának objektív megfontolásain alapulva, és fogadó államként az érdekeiket védeni oly módon, hogy a másik tagállambeli állampolgárok ne jelentsenek indokolatlan terhet a szociális segítségnyújtási rendszerére.
- 12 Nem hasonlítható össze a Lettországban dolgozó uniós polgár valamely családtagja (aki az egészségügyi kezelésekről szóló törvény 17. cikke (1) bekezdésének 3) pontja alapján jogosult az egészségügyi ellátásnak az állam terhére történő igénybevételére) a Lettországban dolgozó lett állampolgár valamely családtagjával (aki nem jogosult az egészségügyi ellátásnak az állam terhére történő igénybevételére). Az a tény, miszerint a lett állampolgár Lettországban dolgozik, nem jelenti határokon átnyúló elemek meglétét, és ilyen helyzetben a lett állampolgárok nem gyakorolják a szabad mozgáshoz való jogukat. Másfelől, ha az uniós polgárok a szabad mozgáshoz való jogukkal élnek, meghatározott feltételek vonatkoznak rájuk, amelyek attól is függenek, hogy az

európai uniós polgár munkavállalóként dolgozik-e, vagy sem, a tartózkodási helye szerinti államban.

- 13 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél az apgabaltiesa (regionális bíróság) ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Senātshoz (a legfelsőbb bíróság szenátusa, Lettország).

Az alapeljárás feleinek főbb érvei

- 14 **A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél** szerint az apgabaltiesa (regionális bíróság) őt illetően tévesen alkalmazta a „szociális segítségnyújtás” fogalmát. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél szociális biztonságra, nem pedig szociális segítségnyújtásra kívánt jogosult lenni.
- 15 Azt állítja, hogy az apgabaltiesa (regionális bíróság) helytelenül ítélte meg a 2004/38 irányelv és a 883/2004 rendelet között fennálló kapcsolatot, mert tévesen értelmezte úgy, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja alkalmazandó a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által kért szociális biztonsághoz való jogra.
- 16 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél véleménye szerint az apgabaltiesa (regionális bíróság) tévesen vélte úgy, hogy a 2004/38 irányelvből következő, a gazdaságilag inaktív uniós polgár azon joga tekintetében megvalósuló eltérő bánásmód, hogy másik uniós tagállamban szociális segítségnyújtásban részesüljön, kiterjed a szociális biztonsághoz való jogra is. A 883/2004 rendelet értelmében a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél a lett jogszabályok hatálya alá tartozik a szociális biztonsághoz való jogot illetően. A 883/2004 rendelet 4. cikke szerint a gazdaságilag inaktív uniós polgárok az említett tagállam állampolgáraival azonos módon jogosultak a szociális biztonságra, azaz az egészségügyi ellátási szolgáltatásokra.
- 17 A gazdaságilag inaktív uniós polgároknak másik uniós tagállamban történő szociális segítségnyújtáshoz való joga korlátozásának jogszerű célja olyan esetekre vonatkozik, amelyeknél a kérdés arra irányul, hogy az uniós polgár eleve megfelel-e a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti feltételeknek. Ha e feltételeknek eleget tesz, már nem kell vizsgálni a szociális biztonságra és a szociális segítségnyújtásra vonatkozó korlátozásokat.
- 18 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő féllel szemben a 883/2004 rendelet 4. cikke értelmében alkalmazott eltérő bánásmód nem arányos, mivel a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem részesülhet az állam terhére történő egészségügyi ellátásban sem Olaszországban, sem abban az államban, amelyben jelenleg a szokásos tartózkodási helye és központi érdekeltsége található. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem másik európai uniós tagállam szociális segítségnyújtási rendszerének igénybevételére, hanem családegyesítésre törekszik.

- 19 Még ha feltételezzük is, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél tekintetében a „szociális segítségnyújtás” fogalma alkalmazandó lehetne, az említett jog automatikusan nem tagadható meg a gazdaságilag inaktív uniós polgárral szemben a releváns ténybeli körülmények vizsgálata nélkül, a társadalomba való beilleszkedése alapján, vagy azt vizsgálva, hogy az állam szociális segítségnyújtási rendszere keretében az érintett személynek nyújtott támogatás összességében arányos-e.
- 20 A gazdaságilag inaktív európai uniós polgárokkal szembeni egyenlő bánásmód biztosítása kizárólag attól függ, hogy e polgárok megfelelnek-e a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti feltételeknek, ha egy adott országban tartózkodnak. Ez következik mind az EUMSZ 18. cikkéből, mind pedig a 2004/38 irányelv 24. cikkéből és a 883/2004 rendelet 4. cikkéből.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 21 A jelen ügyben meg kell vizsgálni, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet megalapozottan fosztották-e meg a gyógyászati kezelési szolgáltatásoknak (egészségügyi ellátás) az állam terhére történő igénybeviteléhez való jogtól az egészségügyi kezelésekről szóló törvény 17. cikke értelmében (jelenleg az egészségügyi ellátás finanszírozásáról szóló törvény 9. és 11. cikke), amely a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontját átültette a lett jogrendbe.
- 22 Bár – ahogy azt a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél megjegyzi – jelenleg van munkaviszonya, kérheti annak meghatározását, hogy jogosult volt-e kedvező döntésben részesülni, egyebek mellett a jövőben hasonló helyzet kialakulásának elkerülése céljából. Az említett érdeket az eljárás folytatásának egyik jogos indokának kell tekinteni.
- 23 A Senāts (a legfelsőbb bíróság szenátusa) szerint a jelen ügy az Európai Unió számos alapvető értéke szempontjából releváns. Először is az uniós polgárság (az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdése). Másodszor a szabad mozgás és tartózkodás, amely az uniós polgárságból következő alapvető elv (az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdésének a) pontja és az EUMSZ 21. cikk). Harmadszor az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalma (EUMSZ 18. cikk).
- 24 Ami a 2004/38 irányelvet és a 883/2004 rendeletet illeti, e jogszabályok céljai szorosan kapcsolódnak az uniós polgárok szabad mozgáshoz való jogához.
- 25 A 2004/38 irányelv első négy preambulumbekkezdéséből, valamint a szóban forgó irányelv 1. cikkének a) pontjából az következik, hogy ezen irányelv elsődleges célja az uniós polgároknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való alapvető joga gyakorlásának megkönnyítése és elősegítése (Brey ítélet, 71. pont; lásd továbbá: Metock és társai ítélet, 82. pont). Az irányelv címe is ezt tükrözi.

- 26 A 883/2004 rendeletet a tagállamok szociális biztonsági rendszereinek koordinálására fogadták el abból a célból, hogy a személyek szabad mozgására vonatkozó jogot hatékonyan gyakorolhassák (a 883/2004 rendelet (45) preambulumbekzdése), és hozzájáruljanak az életszínvonal és az alkalmazási feltételek javításához (a rendelet (1) preambulumbekzdése) (a Brey ítélet 41. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 27 Ugyanakkor a 2004/38 irányelv egy másik célja annak (10) preambulumbekzdésében került meghatározásra: a tartózkodási jogokkal élő személyek azonban nem jelenthetnek a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére indokolatlan terhet a tartózkodás egy kezdeti időszakában. E második cél azonban csak az irányelv elsődleges céljára tekintettel létezik: mivel az irányelv a tartózkodási jog gyakorlásának elősegítésére irányul, így a tagállamok úgy ítélték meg, hogy biztosítani szükséges az ezen alapszabadság gyakorlásából adódó pénzügyi terhek kordában tartására vonatkozó előírások elfogadását (Wathelet főtanácsnok Gusa ügyre vonatkozó indítványa, 52. pont).
- 28 A tagállamok pénzügyi védelméhez fűződő érdekekre tekintettel az irányelv az EUMSZ 20. és EUMSZ 21. cikk által lehetővé tett számos feltételt és korlátot ír elő az Európai Unióban történő szabad mozgással és tartózkodással szemben. A jelen ügyben a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott feltétel tekintendő releváns feltételnek ahhoz, hogy a gazdaságilag inaktív európai uniós polgár a fogadó tagállamban megszerezze a (három hónapot meghaladó) tartózkodási jogot, nevezetesen elegendő forrásokkal kell rendelkeznie ahhoz, hogy ne jelentsen terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodása időtartama alatt, és teljes körű egészségbiztosítással rendelkezzen.
- 29 Az illetékes hatóságok a 2004/38 irányelv és a 883/2004 rendelet rendelkezéseit is alkalmazták a jelen ügyben. A Senātsnak (a legfelsőbb bíróság szenátusa) egyáltalán nincs kétsége a 2004/38 irányelv alkalmazhatósága felől, de úgy ítéli meg, hogy tisztázni kell **a 883/2004 rendelet relevanciájának kérdését a jelen ügyben.**
- 30 Az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy a 883/2004 rendelet hatálya alól kizárt és a rendelet hatálya alá tartozó ellátások közötti különbség lényegében az egyes ellátások jellemzőin alapul, különösen az ellátás nyújtásának céljain és a folyósítás feltételein, és nem azon, hogy a nemzeti jogszabály szociális biztonsági ellátásnak minősíti-e az ellátást, vagy sem (Molenaar ítélet, 19. pont; Bizottság kontra Szlovákia ítélet, 70. pont; Czerwiński ítélet, 33. pont).
- 31 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely ellátás akkor tekinthető szociális biztonsági ellátásnak, ha jogilag meghatározott helyzetben a jogosult részére a személyes szükségletek bármiféle egyéni és diszkrecionális mérlegelése nélkül nyújtják, és a 883/2004 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében kifejezetten felsorolt kockázatok valamelyikét fedezi (da Silva Martins ítélet, 38. pont,

- valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Bizottság kontra Szlovákia ítélet, 71. pont).
- 32 Az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a két feltétel közül az első akkor teljesül, ha az ellátás nyújtására objektív feltételekre tekintettel kerül sor, amelyek – amint teljesülnek – anélkül biztosítanak jogot az ellátásra, hogy az illetékes hatóság figyelembe vehetne egyéb személyes körülményeket (Hughes ítélet, 17. pont; Molenaar ítélet, 21. pont; Maaheimo ítélet, 3. pont; De Cuyper ítélet, 23. pont; Hughes ítélet, 17. pont; Bizottság kontra Szlovákia ítélet, 73. pont; A ítélet, 34. pont).
- 33 A két feltétel kumulatív jellegére tekintettel, ha e feltételek egyike nem teljesül, a szóban forgó ellátás nem tartozik a 883/2004 rendelet alkalmazási körébe (A ítélet, 33. pont). Tekintettel arra, hogy a 883/2004 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése kimerítő jellegű felsorolást tartalmaz, egy olyan ellátás, amely nem az e cikkben megjelölt kockázatok egyikének kezeléséről szól, semmilyen esetben sem tartozik a 883/2004 rendelet alkalmazási körébe (Hoeckx ítélet, 12. pont; Scrivner és Cole ítélet, 19. pont; Otte kontra Németország ítélet, 22. pont; Molenaar ítélet, 20. pont; da Silva Martins ítélet, 41. pont).
- 34 Jelenleg a lett egészségügyi ellátási rendszer alapvetően az egészségügyi ellátási szolgáltatásoknak az állam terhére történő nyújtásán alapszik, amelyet a beszedett adókból finanszíroznak. 2018-tól kezdve az állami társadalombiztosításhoz való kötelező hozzájárulásból is finanszírozzák. Az egészségügyi ellátás finanszírozási forrásait képezik továbbá: a betegek által fizetett közvetlen térítések, az önkéntes biztosításokból származó források, az önkormányzati rendelkezések értelmében az önkormányzati költségvetés terhére történő finanszírozás, az egészségügyi intézmények bevételei és az egészségügyi intézményekbe való magánbefektetések. Általában véve elmondható, hogy Lettországbán az egészségügyi ellátás finanszírozása alapvetően állami jellegű. A fentiek alapján, jelenleg a lettországi egészségügyi rendszer kötelező nemzeti egészségbiztosításként jellemezhető; az adott évre vonatkozó, állami általános költségvetésről szóló törvény meghatározza a finanszírozásának összegét.
- 35 A lett szabályozás alapján törvény által meghatározott, különböző személyi kategóriák egészségügyi ellátásban részesülhetnek az állam terhére. A többi lakos úgy vehet igénybe egészségügyi kezelési szolgáltatásokat, hogy az egészségügyi intézmény által alkalmazott díjakat vagy a szakember szolgáltatásai tekintetében előírt munkadíjat megfizeti.
- 36 Az Európai Unió tagállamainak állampolgárai, akik munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként nem dolgoznak Lettországbán, ki vannak zárva azon személyi kategóriák közül, akik egészségügyi ellátási szolgáltatásokban részesülhetnek az állam terhére.
- 37 Erre figyelemmel az egészségügyi szolgáltatásokat a törvény által meghatározott valamelyik kategóriába tartozó bármely lett lakos számára nyújtani kell, a

rendelkezésre álló gazdasági eszközöktől függetlenül. Azok a feltételek, amelyeket valamely személy besorolásának megállapítása során figyelembe vesznek, egyértelműen objektívek, és leírják azon jellemzőket, amelyekkel e személynek rendelkeznie kell ahhoz, hogy az egészségügyi szolgáltatások igénybevevőinek nyilvántartásában szerepeljen, és ebből következően az egészségügyi ellátási szolgáltatásokat az állam terhére vegye igénybe. A szabályozásból nem tűnik ki, hogy az illetékes hatóság jogosult-e vagy köteles-e egyéb személyes körülményeket figyelembe venni. Ennélfogva az egészségügyi ellátási szolgáltatások nyújtása (mint természetbeni szociális biztonsági ellátás) megfelelhet a 883/2004 rendelet első alkalmazási feltételének. Ugyanígy az egészségügyi ellátási szolgáltatások a 883/2004 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt feltételeknek is megfelelhetnek.

- 38 A 883/2004 rendelet alkalmazását, egyéb körülmények mellett, az e rendelet alapján előírt S1 nyomtatvány jellege is indokolja, amelyet akkor állítanak ki, ha valamely tagállam állampolgára a biztosítás helyétől eltérő országban tartózkodik. Ebben a helyzetben e személy és családtagjai a tartózkodási helyük szerinti ország szabályozása által – szolgáltatás (mint egészségügyi ellátás) formájában – előírt minden ellátásra úgy jogosultak, mintha ebben az országban lennének biztosítottak. A jelen ügyben azonban a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem kapott ilyen nyomtatványt. Ez azonban, ahogy az ügy irataiból kitűnik, kizárólag annak tulajdonítható, hogy az illetékes olasz hatóság úgy vélte, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet ki kell zárni az egészségügyi ellátási rendszerből a Lettországba való költözés miatt, ezért a szóban forgó nyomtatványt nem kell kiállítani a részére. A jelen ügyben az E104 nyomtatvány is releváns, amely a nyomtatványt kiállító országban (jelen esetben Olaszországban) e személy által szerzett biztosítási időről szóló információt tartalmazza.
- 39 Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a 883/2004 rendelet 3. cikkének (5) bekezdése a hatálya alól kizárja a szociális és egészségügyi támogatást.¹
- 40 A fentiek alapján a jelen ügyben tisztázni kell, hogy a 883/2004/EK rendelet alkalmazható-e az egészségügyi ellátási szolgáltatások esetén.
- 41 **Amennyiben a 883/2004 rendelet a jelen ügyre alkalmazható,** az alábbi megfontolásokat kell előadni.
- 42 A 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének e) pontja szerinti cél annak meghatározásában áll, hogy melyik nemzeti jogszabály alkalmazandó az ugyanezen rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt szociális biztonsági ellátások igénybevételére, ha a rendelet hivatkozott 11. cikke (3) bekezdése a–d) pontjának rendelkezései nem alkalmazhatók egy adott személyre, különösen a gazdaságilag inaktív személyre. A 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdése

¹ A fordító megjegyzése: a lett nyelvű változat egyebek mellett a szigorúbb „orvosi támogatás” fogalmát használja a magyar nyelvű változatban alkalmazott „egészségügyi támogatás” fogalma helyett.

- e) pontjának célja több nemzeti szabályozás meghatározott helyzetre történő egyidejű alkalmazásának és az esetlegesen ebből eredő bonyodalmaknak az elkerülése, valamint annak megakadályozása, hogy az említett rendelet hatálya alá tartozó személyek – rájuk nézve irányadó szabályozás hiányában – a szociális biztonsági rendszer nyújtotta védelem nélkül maradjanak (lásd analógia útján: Brey ítélet, 38. és azt követő pontok).
- 43 A 883/2004 rendeletben található kollíziós szabályok rendszerét az jellemzi, hogy az egyes tagállamok jogalkotóitól elvonja a nemzeti jogszabályaik hatályának és alkalmazási feltételeinek meghatározására vonatkozó hatáskört a hatálya alá tartozó személyek, és azon terület tekintetében egyaránt, amelyen belül a nemzeti rendelkezések hatállyal bírnak (lásd: Ten Holder ítélet, 21. pont).
- 44 A jelen ügyben, mivel a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő féllel szemben megtagadják az olasz és lett egészségügyi ellátási rendszerekhez való hozzáférést, olyan helyzet alakult ki, amelyben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet teljes mértékben megfosztják a védelemtől a szociális biztonság területén. Ez a helyzet azért alakul ki, mert a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta. Nem szabad lehetővé tenni valamely személy kizárását a szociális biztonsági rendszerekből a konkrét ügyben érintett valamennyi európai uniós tagállamban. Ahogy az az Európai Unió Bíróságának fent említett ítélezési gyakorlatából következik, a 883/2004 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének e) pontját éppen e helyzetek elkerülése érdekében vezették be. Ugyanakkor nem teljesen világos, hogy melyik tagállam tévedett a saját jogszabályainak alkalmazásával – Olaszország azzal, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet költözése miatt kizárta az egészségügyi ellátási rendszeréből, vagy Lettország azzal, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet nem vette nyilvántartásba a nemzeti egészségügyi ellátási rendszerébe, mivel a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem dolgozott Lettországon a kérelem benyújtásának időpontjában.
- 45 **Ha a 883/2004 rendelet rendelkezései a jelen ügyben nem alkalmazhatók**, figyelemmel arra, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél uniós polgár, arról kell határozni, hogy a lett szabály által előírt megoldás összeegyeztethető-e az EUMSZ 18. és EUMSZ 21. cikkel.
- 46 Az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy az uniós polgárság intézményének célja, hogy biztosítsa a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállását, lehetővé téve az azonos helyzetben lévő tagállami állampolgárok számára, hogy állampolgárságuktól függetlenül és az e tekintetben kifejezetten előírt kivételek sérelme nélkül ugyanolyan jogi bánásmódban részesüljenek azokon a területeken, amelyekre az Európai Unió működéséről szóló szerződés tárgyi hatálya kiterjed (Grzelczyk ítélet, 31. pont; D’Hoop ítélet, 28. pont, N ítélet, 27. pont).
- 47 Azt is megállapította, hogy minden uniós polgár hivatkozhat tehát az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. cikkében foglalt, az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmára minden olyan helyzetben, amely az

uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik. Ilyen helyzet többek között az Európai Unió működéséről szóló szerződés 20. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a) pontja és a 21. cikke által biztosított, a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlása (N ítélet, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Dano ítélet, 59. pont).

- 48 Az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik továbbá, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely a tagállam egyes állampolgárait pusztán azért hozza hátrányos helyzetbe, mert éltek a más tagállamban való szabad mozgás és tartózkodás jogával, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 21. cikkének (1) bekezdésében valamennyi uniós polgár számára elismert szabadságok korlátozását jelenti (Martens ítélet, 25. pont; A ítélet, 60. pont).
- 49 A Bíróság a Trojani ítéletben lényegében azt állapította meg, hogy amennyiben valamely uniós polgár tartózkodási engedéllyel rendelkezik valamely tagállamban, hivatkozhat az EUMSZ 18. cikkre, hogy az e tagállam állampolgáráival azonos feltételek mellett részesüljön valamely szociális ellátásban (Trojani ítélet, 46. pont).
- 50 A jelen ügyben fennálló helyzet azt mutatja, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél jogai súlyosan sérülhettek, amely sérelem korlátozza a szabad mozgáshoz való jogát, és megfosztja őt azon jogoktól, amelyekkel kapcsolatban az Európai Unió számos harmonizációs szabályt fogadott el a szociális biztonság és a szociális segítségnyújtás terén. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél pusztán azért, mert uniós polgár, ténylegesen jogosult közegészségügyi ellátásra, amely jog az említett szabályok területéhez tartozik. Ennélfogva, az említett feltétel biztosítja a jogot a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára a kért előnyökben való részesüléshez. Következésképpen, bár a másodlagos jognak nincsenek erre vonatkozó szabályai, elegendő, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél kizárólag az uniós polgári jogállás alapján kérje az állam terhére történő egészségügyi ellátást.
- 51 Ugyanis a Szerződés által az uniós polgárok számára a szabad mozgás terén nyújtott lehetőségek nem fejthetik ki teljes hatásukat, ha valamely tagállam állampolgárát eltántoríthatják e jog gyakorlásától a más tagállamban való tartózkodása elé a származási állam e lehetőségek gyakorlását büntető szabályozása miatt állított akadályok (Martens ítélet, 26. pont; A ítélet, 61. pont).
- 52 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a Szerződések alkalmazási körében és az azokban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés. Az Európai Unió Bírósága ugyanakkor rámutatott a tagállamok területén történő szabad mozgás és tartózkodás korlátozott jellegére. Közelebbről az Európai Unió működéséről szóló szerződés 20. cikke (2) bekezdésének második albekezdése egyértelműen meghatározza, hogy az e cikk által biztosított jogok a Szerződésekben és a végrehajtásukra elfogadott intézkedésekben megállapított feltételekkel és korlátozásokkal gyakorolhatók. Az

Európai Unió működéséről szóló szerződés 21. cikke (1) bekezdésének értelmében az uniós polgároknak a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát kizárólag a Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel ismerik el (Brey ítélet, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Dano ítélet, 60. pont; Baumbast és R ítélet, 84. és azt követő pontok; Trojani ítélet, 31. és azt követő pontok).

- 53 A szabad mozgás korlátozása az uniós jog tekintetében csak akkor igazolható, ha az közérdekű objektív megfontolásokon alapul, az érintett személyek állampolgárságától független, és a nemzeti jog által jogszerűen követett célkitűzéssel arányos. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy valamely intézkedés akkor arányos, ha – amellet, hogy alkalmas az elérni kívánt cél megvalósítására – nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket (Martens ítélet, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; A ítélet, 67. pont).
- 54 Az olasz jogrend alapján a külföldön nyilvántartásba vett olasz állampolgár külföldön elveszíti az említett államban történő egészségügyi ellátáshoz való jogát. Ha a lett szabályozás összeegyeztethető a 2004/38 irányelv és a 883/2004 rendelet rendelkezéseivel, olyan helyzet alakul ki, amelyben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél továbbra sem részesülhet közegészségügyi szolgáltatásokból egyik tagállamban sem, amely helyzet a Senäts (a legfelsőbb bíróság szenátusa) szerint összeegyeztethetetlen az Európai Unió arra irányuló erőfeszítéseivel, hogy biztosítsa a személyek számára az Európai Unión belüli szabad mozgást és az európai integrációt.
- 55 Az Európai Unió Bírósága már foglalkozott a 2004/38 irányelv és a 883/2004 rendelet közötti kölcsönhatásra vonatkozó kérdésekkel. A Senäts (a legfelsőbb bíróság szenátusa) véleménye szerint a jelen jogvita kontextusában a legjelentősebb ügynek a Brey ügy tekintendő. Mostanáig azonban nem vizsgáltak olyan ügyeket, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a közegészségügyi ellátásnak az európai uniós polgárok számára azon tagállamokban történő nyújtásához, amelyekben az említett egészségügyi ellátást a saját állampolgárok számára biztosítják.
- 56 A Bíróság megállapította, hogy míg a 883/2004 rendelet annak biztosítását célozza, hogy azok az uniós polgárok, akik éltek a munkavállalók szabad mozgásához való joggal, megtartsák bizonyos, a származás szerinti tagállamuk által nyújtott szociális biztonsági ellátáshoz való jogukat, a 2004/38 irányelv lehetővé teszi a fogadó tagállam számára, hogy az olyan uniós polgárokra nézve, akik nem vagy már nem rendelkeznek munkavállaló jogállással, jogszerű korlátozásokat állapítson meg a szociális ellátások vonatkozásában, annak érdekében, hogy e személyek ne jelentsenek indokolatlan terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére (Brey ítélet, 57. pont).

- 57 A Bíróság hivatkozott a munkavállalók szabad mozgáshoz való jogára, és ennek folyamányaként a szociális biztonsági ellátások igénybevételéhez való jogra. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél hangsúlyozta, hogy családegyesítés céljából költözött Lettországba. Bár – ahogy azt korábban megjegyeztük – a 883/2004/EK rendelet 11. cikke (3) bekezdésének e) pontját kell alkalmazni a gazdaságilag inaktív személyekre nézve, fontos megjegyezni, hogy a kérdést a munkavállalók szabad mozgásának szempontjából is észszerű lenne megvizsgálni. A kérelmező részére kiállították az E104 nyomtatványt, e személy által a nyomtatványt kiállító államban szerzett biztosítási időről szóló információval. Így tehát lehetséges, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél munkavállalói jogállással rendelkezett Olaszországban, és a Lettországba való költözéssel munkavállalóként is gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogot. Továbbá, a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél a Lettországba való költözést követően állást keresett, és 2018 januárjától munkaviszonnal rendelkezik. Ugyanakkor, mivel a Lettországba való költözést követően a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem rendelkezett munkavállalói jogállással (vagy azt elvesztette), a 2004/38 irányelv értelmében indokolt – ahogy azt említettük – meghatározott korlátozásokat előírni az ellátások nyújtása tekintetében, hogy e személy ne jelentsen terhet a lett szociális segítségnyújtási rendszerre.
- 58 A 2004/38 irányelv 24. cikke és a 883/2004 rendelet 4. cikke pontosítja azon európai uniós polgárok **hátrányos megkülönböztetésére vonatkozó tilalom elvének** terjedelmét, akik az EUMSZ 18. cikkben előírt, a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat gyakorolják. A Senäts (a legfelsőbb bíróság szenátusa) aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a jelen ügyben megsértették az egyenlőség elvét azzal, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél olyan olasz állampolgárként, aki a szabad mozgáshoz való jogaival élt, a lett állampolgárokhoz és a munkaügyi okok miatt Lettországba költöző uniós polgár családtagjaihoz képest hátrányosabb helyzetben van.
- 59 A jelen ügyben a lett hatóságok megállapították, hogy Lettországi pénzügyi forrásainak védelme a szociális ellátások korlátozásának jogszerű célját képezi. E cél jogszerű lehet, azonban a Senäts (a legfelsőbb bíróság szenátusa) kételkedik abban, hogy e cél a jelen ügyben arányos lenne.
- 60 Mivel a szabad mozgáshoz való jog mint az uniós jog alapelve tekinthető főszabálynak, a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt feltételeket szigorúan kell értelmezni (Brey ítélet, 70. pont; lásd továbbá analógia útján: Kamberaj ítélet, 86. pont; Chakroun ítélet, 43. pont), továbbá tiszteletben tartva az uniós jog által előírt korlátozásokat és az arányosság elvét (Baumbast és R ítélet, 91. pont; Zhu és Chen ítélet, 32. pont; Brey ítélet, 70. pont).
- 61 Annak vizsgálata során, hogy valamely személy indokolatlan terhet jelent-e a tagállam szociális segítségnyújtására, a nemzeti hatóságok kötelesek az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata által meghatározott iránymutatásokat alkalmazni, különösen az adott ügy körülményeinek figyelembevételére irányuló kötelezettséget.

- 62 Az annak átfogó értékelésére vonatkozó egyedi vizsgálatot illetően, hogy konkrétan mekkora terhet jelent valamely ellátás nyújtása az alapügyben szereplő nemzeti szociális segítségnyújtási rendszer egészére, a Bíróság megállapította, hogy az egyetlen kérelmezőnek nyújtott segély nehezen minősíthető valamely tagállam számára a 2004/38 irányelv 14. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „indokolatlan tehernek”, mivel nem annak következtében terheli az érintett tagállamot, hogy egyedi kérelemmel fordultak hozzá, hanem szükségszerűen a jövőben elé kerülő egyedi kérelmek összeadódása miatt (Alimanovic ítélet, 62. pont; García-Nieto és társai ítélet, 50. pont).
- 63 A Bíróság megállapította, hogy más tagállamok gazdaságilag inaktív állampolgárainak a fogadó tagállam általi ilyen automatikus kizárása egy adott szociális ellátás nyújtása alól, akár a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében említett három hónapos tartózkodást követő időszakban, nem teszi lehetővé a fogadó tagállam illetékes hatóságai számára, hogy, amennyiben az érintett pénzügyi forrásai nem érik el az ezen ellátás nyújtása tekintetében meghatározott referenciaösszeget, a többek között ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjából és 8. cikkének (4) bekezdéséből, valamint az arányosság elvéből eredő követelményeknek megfelelően átfogóan értékeljék azt a terhet, amelyet ezen ellátás nyújtása konkrétan jelentene a szociális segítségnyújtási rendszer egészére az érintett helyzetét jellemző személyes körülmények fényében (Brey ítélet, 77. pont).
- 64 A jelen ügyben az illetékes lett hatóságok és az alsóbb fokú bíróságok egyaránt úgy vélték, hogy e konkrét helyzet önmagában indokolatlan terhet jelent a lett szociális segítségnyújtási rendszerre. Az Európai Unió Bíróságának következtései alapján azonban kétségek merülhetnek fel e megállapítással kapcsolatban. A jelen ügyben a kérelmező egyedi helyzetét kell értékelni, figyelembe véve például azt a tényt, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél családtagok céljából költözött Lettországra, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél dolgozott Olaszországban és állást keresett Lettországra, továbbá két kiskorú gyermeket tart el, akik egyszerre olasz és lett állampolgárok is. Ez azt mutatja, hogy a kérelmezőnek szoros személyes kapcsolatai vannak Lettországgal, ami nem teszi lehetővé, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet automatikusan kizárják az állam terhére történő egészségügyi ellátási rendszerből.
- 65 Releváns, hogy a szociális segítségnyújtási ellátásokat illetően valamely uniós polgár a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése alapján csak akkor tarthat igényt a fogadó tagállam állampolgárainak járóval egyenlő bánásmódra, ha a fogadó tagállam területén való tartózkodása megfelel az említett irányelv feltételeinek (Dano ítélet, 69. pont; Alimanovic ítélet, 49. pont; García-Nieto és társai ítélet, 38. pont). Semmi akadálya az olyan nemzeti szabályozásnak, amely a szociális ellátások gazdaságilag inaktív uniós polgároknak történő nyújtását ahhoz az érdemi feltételhez köti, hogy e személyek teljesítsék a fogadó tagállam területén való jogszerű tartózkodás jogával való rendelkezéshez előírt követelményeket (Brey ítélet, 44. pont; Dano ítélet, 69. pont; a Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyre vonatkozó főtanácsnoki indítvány, 77. pont).

- Mindazonáltal a Bíróság azt is megállapította, hogy az ilyen szabályozás ugyanakkor közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg. Következésképpen ahhoz, hogy az ilyen szabályozás igazolható legyen, jogszerű célra kell hogy irányuljon, és nem lépheti túl az említett cél megvalósításához szükséges mértéket (Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet, 76. pont).
- 66 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél eleget tesz a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt, a tartózkodásra vonatkozó feltételeknek. A közigazgatási határozatokból azonban kitűnik, hogy a jogszerű tartózkodás előfeltétele olyan akadállyá válik, amely az egyik szociális biztonsági ellátáshoz (az állam terhére történő egészségügyi ellátáshoz) való jogból történő kizárást eredményezi. A Senäts (a legfelsőbb bíróság szenátusa) számára kétséges, hogy ez összeegyeztethető lenne a 2004/38 irányelv és a 883/2004 rendelet rendelkezéseivel. Másképpen fogalmazva, arra keresi a választ, hogy az a tény, miszerint a kérelmező teljes körű egészségbiztosítással rendelkezik, amely a 2004/38 irányelvben foglalt jogszerű tartózkodás egyik előfeltétele, alapját képezheti-e annak, hogy megtagadják az állam terhére történő egészségügyi ellátás rendszerébe való felvételét. Ugyanakkor aggályként merül fel, hogy a lett szociális segítségnyújtási rendszer pénzügyi érdekeinek védelme érdekében megállapított korlátozások megfelelők-e, vagy a cél eléréséhez szükséges mértéket meghaladják-e.
- 67 Meg kell fontolni továbbá a **fordított hátrányos megkülönböztetés** (*reverse discrimination*) kérdését. A jelen ügyben, ahogy az az egészségügyi ellátás finanszírozásáról szóló törvényből következik, a dolgozó európai uniós polgár családtagja a közegészségügyi ellátásra jogosult lehet. Mivel azonban a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél házastársa lett állampolgár, aki a szabad mozgás jogával nem élt, házassággal szerzett családtagi minőségében megtagadták vele szemben az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést.
- 68 A Bíróság megállapította, hogy amennyiben az érintett uniós polgár soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával, és mindig az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodott, e polgár nem tartozik a „kedvezményezetteknek” a 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett fogalmába, így az irányelv nem alkalmazandó rá (McCarthy ítélet, 39. pont).
- 69 Azt is megállapította, hogy az uniós polgárságnak nem célja a Szerződés tárgyi hatályának kiterjesztése olyan belső helyzetekre, amelyek semmilyen módon nem kapcsolódnak az uniós joghoz. Ilyen esetben a valamely tagállam állampolgárát érintő bármely hátrányos megkülönböztetésre az adott ország jogi eszközei irányadók (Land Nordrhein-Westfalen kontra Uecker és Jacquet kontra Land Nordrhein-Westfalen ítélet, 23. pont; lásd továbbá: Garcia Avello ítélet, 26. pont; Schempp ítélet, 20. pont; Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ítélet, 39. pont).
- 70 Az Európai Unió Bírósága ugyanakkor kimondta, hogy az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozó helyzetek közé tartoznak különösen a Szerződés által biztosított

alapvető szabadságjogok gyakorlásához és a tagállamok területén történő szabad mozgás és tartózkodás gyakorlásához kapcsolódó helyzetek (Nerkowska ítélet, 26. pont; Bidar ítélet, 33. pont; Schempp ítélet, 17. és 18. pont).

- 71 Ha valamely személy az uniós jogrend által elismert szabadsággal élt, és ez hatással van a nemzeti szabályozás szerinti ellátásra való jogosultságára, nem tekinthető úgy, hogy olyan belső helyzetről lenne szó, amely semmilyen módon nem kapcsolódik az uniós joghoz (Nerkowska ítélet, 29. pont).
- 72 Az Európai Unió Bírósága az egyik ügyben úgy határozott, hogy az európai uniós jog alkalmazandó egy olyan helyzetre, amelyben nem a felperes, hanem a volt házastársa gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogot. A Bíróság alapvetően úgy ítélte meg, hogy az a tény, miszerint másik személy élt az Európai Unió által biztosított jogokkal, és összességében a helyzet elegendően szoros kapcsolatot jelent az uniós joggal, ahhoz vezet, hogy az említett jogokat a felperes tekintetében is elismerjék (Schempp ítélet, 25. pont).
- 73 A jelen ügyben a helyzet eltér a fent említett ügyben fennálló helyzettől, mivel a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél és nem pedig a házastársa az, aki a szabad mozgáshoz való európai uniós joggal élt. Az Európai Unió Bíróságának említett ítéletéhez hasonlóan azonban nem állapítható meg, hogy tisztán belső helyzetről lenne szó, amely semmilyen módon nem kapcsolódik az uniós joghoz. Figyelembe kell venni, hogy az állampolgárság alapján történő minden hátrányos megkülönböztetés tilos. A Senāts (a legfelsőbb bíróság szenátusa) aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a jelen ügyben nemcsak a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél uniós polgársága, hanem az ebből származó jogok (a szabad mozgáshoz való jog) lényege is súlyosan sérül. Így a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felet illetően, jóllehet a lett állampolgárságú házastársa nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogot, vele szemben ugyanazon uniós jogi rendelkezéseket kell alkalmazni, mint amelyet valamely uniós polgár családtagjára alkalmaznának.
- 74 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél számára, lett állampolgár házastársaként, lehetőséget kell biztosítani, hogy ugyanolyan előnyökben részesülhessen, mint azon uniós polgár valamely családtagja, aki munkaügyi okok miatt Lettországra költözik.